

EDUSKUNNAN
PUOLUSTUSASIAINVALIOKUNTAHelsingissä,
10 päivänä joulukuuta 1981

Lausunto n:o 3

Toiselle lakivaliokunnalle

Toinen lakivaliokunta on kirjeellään 29 päivältä syyskuuta 1981 pyytänyt eduskunnan päätöksen mukaisesti puolustusasiainvaliokunta antamaan lausunnon hallituksen esityksestä n:o 85 laiksi rikoslain täydentämisestä sotilasrikoksia koskevilla säännöksillä sekä liiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Asian johdosta valiokunnassa ovat olleet ultavina eduskunnan oikeusasiamies Jorma Aalto, apulaisoikeuskansleri Jukka Pasanen, lainsäädäntöneuvos Paavo Nikula oikeusministeriöstä, hallitusneuvos Heikki Huuskonen puolustusministeriöstä, oikeusneuvos Olavi Sinonen korkeimmasta oikeudesta, asessori Jarmo Artema pääesikunnasta, puheenjohtaja, eversti Martti Putkiranta Upseeriliitosta, puheenjohtaja, yliluutnantti Armo Korvela Toi-upseeriliitosta, puheenjohtaja, värvätty yllisrantsanti Matti Järvinen ja päälouottamusmies Eero Sinisalo Puolustusvoimien värvättyjen osasta, järjestösihteeri Jalo Riikonen Rajavarinliitosta, hallituksen jäsen, teknikkokapteeni Pentti Keinänen Puolustusvoimain henökuntaliitosta sekä järjestösihteeri Juha Kaiaemi Suomen varusmiesliitosta.

Kuten hallituksen esityksen perusteluista ja lisäksi asiantuntijoiden lausunnoista on käy-
t ilmi, on sotilasoikeudenhoidon uudistami-
n pitkällisen valmistelun tulos. Myös edus-
nna on pitänyt asian valmistelua tärkeänä ja
hottanut jo vuodesta 1970 lähtien lausumi-
n hallitusta kiirehtimään sotilasoikeuden-
hoidon kokonaisuudistamista koskevien esitys-
n antamista eduskunnalle. Nyt hallituksen so-
isoikeudenhoidon uudistukseen liittyvät esi-
set n:o 85, 86 ja 87 on valmisteltu ensi-
aisesti oikeusministeriössä ja puolustusmini-
iössä, mutta lukuisat muut viranomaiset ja
nkilöstöjärjestöt ovat vaikuttaneet asioiden
misteluun lausuntojensa kautta. Koska
oita on jouduttu tarkastelemaan monelta eri

kannalta ja niihin ovat vaikuttaneet lukuisat
eri tekijät, ovat hallituksen esityksiin sisälty-
vät ratkaisut usein kompromissien tulos.

Puolustusasiainvaliokunta on asian käsitte-
lyssä keskittynyt tarkastelemaan hallituksen
esityksiin sisältyvien lakiehdotusten asiasisäl-
töä yleisesti ja uudistuksen merkitystä käytän-
nössä puuttumatta tarkemmin lakiehdotusten
yksityiskohtiin tai pykälien sanamuotoon.

Valiokunnan mielestä hallituksen esitykseen
n:o 85 sisältyvä sotaväen rikoslain uudistami-
nen on tarpeellinen toimenpide. Valiokunta
myös yhtyy siihen kantaan, että sotilasrikok-
sia koskevat säännökset lisätään yleiseen rikos-
lakiin ja samalla erillinen sotaväen rikoslaki
kumotaan. Samoin valiokunta näkee myönteis-
enä sen pyrkimyksen, että sotilasrikoksia kos-
kevia erityisiä rangaistussäännöksiä on rajoit-
tettu ja että rangaistusasteikkoja on tarkistettu
lievempään suuntaan.

Tutkittuaan lakiehdotuksen sisältöä rikos-
lain täydentämisestä sotilasrikoksia koskevilla
säännöksillä ja kuultuaan asiantuntijoita puo-
lustusasiainvaliokunta kiinnittää toisen lakiva-
liokunnan huomiota seuraaviin kohtiin:

Säännöstö luvattoman poissaolon ja karkaa-
misen erottamiseksi on siinä määrin epämää-
räinen, että se saattaa käytännössä aiheuttaa
suuriakin tulkintaeroja. Valiokunnan mielestä
tunnusmerkistöä pitäisi tältä osin täsmentää
(RL 45: 4).

Esimiesrikokset koskisivat lakiehdotuksen
mukaan syyttömän rankaisemista, esimiesase-
man väärinkäyttöä (ns. simputusta) ja luvat-
toman lainan ottamista. Säännöstöön tulisi si-
sällyttää myös maininnat palvelukseen kuulu-
mattoman työn teettämisestä ja syrjinnästä
(RL 45: 12—14).

Sotilaiden oikeudet osallistua puoluepoliitti-
seen toimintaan on lakiehdotuksen perustelu-
jen mukaan tarkoitus säilyttää nykyisen käy-

tännön ja voimassa olevan sotaväen rikoslain mukaisina, eli palkattuun sotilashenkilöstöön kuuluva ei voisi olla poliittisen puolueen jäsen eikä vaalikelpoinen valtiollisissa vaaleissa. Sen sijaan sotilashenkilöstön osallistuminen kunnallispoliittiseen toimintaan olisi sallittua nykyiseen tapaan samoin kuin varusmiesten ja reserviläisten osallistuminen puoluepoliittiseen toimintaan vapaa-aikana sotilasalueiden ulkopuolella.

Puolustusasiainvaliokunta yhtyy edellä mainittuun kantaan, mutta kiinnittää samalla huomiota siihen, että nykyinen käytäntö olisi laissa taattava. Siksi valiokunnan mielestä säännöstöä olisi tältä osin täsmennettävä sellaiseksi, että palkatun henkilöstön osallistuminen kunnallispoliittiseen toimintaan sekä varusmiesten ja

reserviläisten osallistuminen puoluepoliittiseen toimintaan vapaa-aikana sotilasalueiden ulkopuolella taataan.

Ottaen huomioon nykyisin voimassa olevan sotaväen rikoslain uudistustarpeen ja sotilasoikeudenhoidon kokonaisuudistuksen valmistuksen perusteellisuuden sekä sen, mitä edellä on sanottu tarkistuksia vaativista kohdista puolustusasiainvaliokunta pitää rikoslain täydentämistä sotilasrikoksia koskevilla säännöksillä tarpeellisena ja kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin tämän lausunnon perusteluissa mainituin tarkistuksin.

Puolustusasiainvaliokunnan puolesta:

Tapani Mörttinen

Erkki Silvo

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mörttinen, varapuheenjohtaja P. Puhakka, jäsenet Björklund, Lattula, Loikkanen, Luttinen, Nikkilä

(osittain), Pesälä (osittain), Piipari, Pohjola, Sutinen, Wahlström ja Westerlund sekä varajäsenet Knuuttila (osittain), Korhonen (osittain) ja Louvo (osittain).